

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25
Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročilnice se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Oglas in oznanila se računajo po 8 nov. vsakega v pošti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna sahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročilnico, reklamacije in inserate prejema upravištvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je meč.

Vажnost — nujnost.

Velikim zadoščenjem smo prečitali pred par meseci vabilo na I. slov. katoliški shod. Duh, ki je prevejal to vabilo, nam je ugajal izredno. Iz pomirljive in blage pisave smo sklepali po vsej pravici, da je gospodom, ki nas vabijo na shod, res do tega, da se mej nami odstranijo nesporazumljenja. Dobro, dobro, smo si mislili, sedaj naj pridejo gospodje prej ko prej še s programom na dan, prijavijo naj nam avtentični tekst resolucij, ki jih namerja predložiti shodu pripravljavni odsek, in potem se pokaže skoro, da mej ogromno večino naroda slovenskega ni načelnih nasprotij ampak da se vsem neprijetnostim in odurni neslogi v našem taboru kriva le nesporazumljenja.

Predsedništvo našega političnega društva je takoj sklicalo odborovo sejo jedino v ta namen, da se imenujejo delegatje društva za I. katoliški shod. V trdni nadi, da postane ta shod impozantna manifestacija vsega naroda slovenskega, ter da si ob tej priliki brataki sežeta v roke obe stranki slovenski, doslej si nasprotujoči, odobrili so odborniki društva „Edinost“ soglasno in brez ugovora, da društvo bodi zastopano na I. katoliškem shodu ter so tudi takoj izvolili dotične odposlance.

Prišlo je drugače. Poznejši dogodki niso bili to, kar je obetalo „vabilo“. Lokalni pripravljavni odbori so se snovali ob periferiji tajno in delovali so tudi tajno skoro do poslednjega trenutka pred shodom. Nijeden naših odličnejših, v javnosti delujočih mož ni našel milosti, da bi ga bili povabili ali vprašali za svet: prezirali so se posamični rodoljubje, preziralo se je povsem tudi naše politično društvo, kojega voditelji goje morda res v političkih zadevah drugačne nazore, nego izvestna ljubljanska gospóda, koje društvo pa niše nikdar ukrenilo ničesar, — to povdarjamo posebnim naglasom — kar ne bi bilo v soglasju z načeli vere katoliške. To tajnostno postopanje jelo je vzbujati sum. Ko se je pa potisnil v prvo vrsto oni goriški mož, ki je v svojem listu ovajal narodna društva policiji, mož, ki je navdušen propovednik národne brezbriznosti mej Slovenci, ne da bi kedaj grajal narodno arditost mej drugorodci, prodirati je jelo prepričanje, da katoliškemu shodu ni namen sprava mej razdvojenimi brati, ampak da mu je namen tlačiti mej nami živo narodno zavest, ki je baje „izrodek poganstva“. In ko so slednjic s prvo vijolino v roki stopili na pozorišče možje, o katerih vemo ne le to, da nikdar narodni niso bili, da niso in da najbrže tudi nikdar ne bodo, ampak tudi, da v njihovem srcu ni sledu onega verskega prepričanja, o katerem so jim polna vsa usta — katerih delovanje je po takem zgolj komedijsko — potem seveda ni dvomil nikdo več.

To je naše prepričanje, a pritrčili so nam v tem tudi rodoljubje tržaški, ki sicer odločno simpatizujejo z g. kanonika Kluna konservativno politiko.

Katoliški shod ni postal to, kar smo pričakovali o njem — kristalizujoča točka vsemu narodu slovenskemu —, ampak povod novim srditim preprirom.

O pravem značaju tega shoda prič

dovelj jasno zlobnozviti napad na družbo sv. Cirila in Metoda in odličnega prvoboritelja Luko Svetca. Z ljudmi, kojim niso svetj niti taki zavodi in take osebe, ni paktiranja, ni sprave. Da so gospoda poštno mislili, našli bi bili posamične konkretne nedostatke, zahtevajoč da se odstranijo, a nikdar se niso smeli dotakniti družbe same, ki je v svoji vseukupnosti vzgledna in koja nam je tako draga kakor punčica v našem očesu. Vedeti so morali, da se svojim herostratskim postopanjem zadenejo do živega ogromno večino národa, vedeti so morali, da je neizogiben ardit odpor na drugi strani. In mi ne dvomimo na tem, da ne bi bili dobro vedeli vse to. In ker so vedeli in vender napadli, je jasno, da jim je bilo do tega, da zanetijo obči zubelj, pri katerem hote peči svojo privatno klubasico.

Prosimo, ne razumite nas krivo: zatožba naša ne velja udeležnikom kat. shoda v obče, ampak nekaternikom, ki so se v svoji drznosti usilili na odlična mesta, na koja ne sodijo zbok svoje kakovosti političke.

In nastal je srdit odpor in nastal je obči zubelj. Nastal je prepričanje, na veliko škodo narodnosti naši, a v nikako korist — o tem naj se ne varajo gospóda — veri katoliški.

Kolikor obžalujemo prepričanje sam, še bolj pa obžalujemo, da se je iz taktničnih oziróv prenesel boj na kriva tla, da se prepričamo o vprašanju, v katerem soglašamo do zadnje pičice.

Prepiramo se namreč o večji ali manjši važnosti sv. vere in narodnosti. Čemu ta prepričanje, ko gojimo vender vsi trdno prepričanje, da je vera najdragocenejši zaklad posamičnikom in celim narodom, kakor se je divno izrazil zagrebški „Obzor“: „Da je vera najsvetejša in najvitalnejša in da ima zavzemati prvo mesto v vsakem narodu, ako hoče da obstoji in napreduje, to je nepoporečno, o tem ni dvojbe!“ Čemu, vprašamo? Ne vprašanje važnosti treba da je na dnevnem redu, ampak vprašanje nujnosti! O tem vprašanju pa trdimo mi brez ovinkov, ne plaščó se kamenja, ki bode izvestno letelo na nas, da je v tem trenutku obramba narodnosti, ne važnejša, gotovo pa nujnejša. Cerkev katoliška je prebila stoletij besneče viharje, ne da bi se jej ni za las zrušila trdna podlaga, na kojoj jo je postavil naš Izveličar; in prebila bode zmagonosno tudi morebitne viharje v bodočnosti. Sijaj katoliške cerkve ne zatemni nikdar.

Jeli tudi z narodnostjo našo tako? Dragi čitatelj, oprostí nas odgovora, kajti rodoljubu krvavi srce, ko premišlja o tem. Kos za kosom odpal je od naše zemlje in še danes krčijo se nam meje bolj in bolj. In pomisliti nam je, da se dan danes zgodovinski dogodki ne razvijajo tako počasno in leno, kakor v preteklih časih, ampak živo, vihrajoč. Desetletje naše dobe od vraga bogato stoletje iz preteklih dob. Boritljem za narodno ekzistencijo bije že najednejša ura; ako ne upotrebimo teh poslednjih trenutkov, ako se zagrebemo le nekoliko desetletij v narodno brezbriznost po receptu mladih govornikov na ka-

toliškem shodu in njih pokroviteljev —, po nas bo. Potem nam ostanejo v domovini le — grobovi!

Ne prihaja nam na misel, da bi apelovali do omenjenih mladih govornikov, — kajti kjer ni iskrenosti, ne izda ni najpoštenejša beseda —, obračamo se pa do vseh onih, ki so šli na katoliški shod s poštnimi nameni, s prišerno prošnjo, da si vzamejo k srcu besede, koje je položil v svoj zadnji pastirski list vrhni cerkveni dostojanstvenik ogrski:

„... Ta glas pršaše: ali se imajo katoliki bati za svojo cerkev? Odgovor glasi: Ne! Bog je svojo cerkev utemeljil na trdi skali, katere nič ne more zrušiti. On je ni zaupal ni veliki rimski državi, ki je mej tem propadla, niti jo sezidal na kateri koli materijalni sili. Za cerkev se torej ni bati, a bati se je za narod, kateremu Bog ni obočal večnega obstanka. Narod mora tu ali živeti ali umreti, če pa umrje, umrl je za večno. Ako bi katoličani tako ostro govorili, kakor se je njim govorilo, ako bi oni tako strastno napadali, kakor so bili napadeni, tedaj bi te strasti vzbudile še večjo razburjenost — a domovina bi bila res v nevarnosti. Zato treba zmernosti in opreznosti. Moč se ne kaže samo z deli, ampak tudi s strpljivostjo“. Zato prosí primas svoje vernike, naj bodo strpljivi in je tolaži, da bode tam, kjer ima ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, govoril v interesu katoliške cerkve in domovine, ne pa molčal. . . .

Ali ste čuli?

Glede važnosti je seveda sv. Cerkev na prvem mestu, glede nujnosti obrambe pa se primas ogrski odločno postavlja na stran národa. Delajmo tudi mi tako! Ne prepričajmo se o tem, je-li vera ali narodnost važnejša. Tege prepričanja ne treba mej nami, ker postavljamo vsi vero na prvo mesto, kolikor se dostaje važnosti. Kar se pa dostaje nujnosti obrambe pa moramo postaviti vero, narodnost in domovino v jedno in isto vrsto: kjer je nevarnost največja, tam treba da priskočimo vsi, brez razločka stanu.

Kar se pa dostaje nujnosti obrambe — ne važnosti — je danes narodnost na prvem mestu. Gonilna moč v tem stoletju je narodnostna ideja, to se naglašava vse vprek. Ta ideja je toli silna, da je združila, kar se je še pred kratkim videlo nezdržljivo: male državnice nemške, nasičene separatističkim duhom; ta ideja je združila Italijo vzlic ogromnim zaprekam. Kar ni v Italiji zmogel meč, zmogla je narodnostna ideja. S tem nočemo proslavljati nikogar, ampak le konstatujemo zgodovinski faktum, kakor ga je konstatoval gospod Luka Svetec, kar se mu je pa, kakor vidimo, slabo izplačalo.

Narodnostna ideja je tolika moralna sila, da je ne sme prezirati ali bagatelizovati pameten in praktičen politik. Zapomnite si to, vi propovedniki národne brezbriznosti! Ali pa želite morda samo mej Slovenci take brezbriznosti? Potem ste sojenji.

Posnemajmo torej primasa ogrskega,

ki skrbi za svojo Cerkev, a se poleg tega boji tudi za svoj narod! Ravnajmo se po njega nauku in bodimo strpljivi mej seboj!

Pred vsem pa, ne zamenjujmo pojmov važnosti in nujnosti!

Proračun dežele istrske za leto 1893.

Govor posl. Spindiča v III. seji deželnega zbora dne 14. septembra 1892.

(Dalje.)

V vršenju njega državljskih pravic ovirajo ga na vse mogoče načine. Z volitvami občinskimi odlašá se leta in leta, ako se misli, da bi on utegnil smagati. Njegova zastopstva se raspuščajo, imenujejo se mu nepovoljni občinski odbori ali poverjeniki; v obče pri volitvah se ga izpušča iz volilnih listin, a mesto njega se uvrščajo drugi, ne imajoči niti prava v njih; mej poslednjimi celo taki, ki niso avstrijski državljani; pozivi se ne pošiljajo vsem; otežuje se mu prihod na volišče; ne dopušča se mu, da bi videl, kdo in kako se pripušča; njega se izključuje nepostavno, proti zakonu, da, uprav samovoljno. Psuje se ga, grozi se mu, napada se ga, izživlje se ga na nered in to v časih po ljudeh, koji bi imeli vzdržavati red; tepe se ga kopitom puške, veže se ga, odvaja se ga v zapore; o njem se predlagajo kriva poročila; njemu prijaznih prič nočejo poznati, niti zaščitati; obojuje se ga za nič ali skoro za nič na mesece in leta; odvzemljejo se deci roditelji, ženam možje, odvzemljejo se v obče družinam najbolje delavne moči — in to vse se dela naglo, v razdraženosti, na višje tajne naloge, iz političkih in osebnih razlogov; in oni, ki to delajo, dobivajo pohvalne dekrete. Dočim se postopa povsem protivno z onimi, ki psujejo, ki se groze, ki napadajo naš narod, njega zastopnike, njega duhovne, njega ljudi.

Tu se dopušča, da se psuje ure in ure, grozi, napada z besedo in dejanjem; dopušča se, da se napadi ponavljajo in zopet dogajajo in to v nebrižni navzočnosti onih, ki bi imeli paziti na red, ter vzdrževati red; o izgredih se podajejo netočna ali nikaka poročila; imena izgrednikov se ne označujejo; izmišlja se kar si bodi, s čemer bi se obdolžili napadeni; kaznujejo se oni, koji vrše svojo službeno dolžnost, bodisi da branijo napadene, ali da postopajo v svojem delokrogu proti napadalcem.

Krivda napadalcev na Hrvate in Slovence skuša se zmanjšati vsemi mogočimi načini, proglasiti jo kot malenkostno ali kot nikako. (Dr. Cleva maja z glavo, a govornik ga zavrne): Gospod Cleva maja z glavo, jaz pa mu povem, da imam dokaze za vse, kar trdim. Redko se koga kaznuje pro forma na par dni; razprava se pretrgava, da se ne ve, kako, zakaj in kedaj, se odstopa od razprave, češ, ker se ne more najti krivca, v resnici pa zato, ker dobe od zgoraj dotični nalog.

V obče se postopa tako, da se vsaka tudi najmanja krivda Hrvatov ne le kaznuje najstrožje, ampak tudi da se krivde pojedincev mečejo na ves narod; dočim

Jakob Janež tapetar via Stadion št. 10
na dvorišču priporoča se
slavnemu občinstvu za vsakovrstna tapetarska dela,
in izdeluje tudi šolske torbice. Zagotovi točno in
hitro postrežbo po jako nizki ceni.

Gostilna „Al Gallo d'oro“ via Ghoga
toči izvrstna istrska in furlanska vina ter ima
prav dobro kuhinjo. Oddaja tudi vina na de-
belo v sodčkih od 28 litrov naprej in sicer fur-
lansko po 28 kr. liter, istrsko po 32 kr. liter. Raz-
pošilja tudi istrsko vino na zunan in sicer loko
stacijon Trst po 23 gld. hektoliter; ne da bi
imel naročevalec kako druge stroške. Vnanjim
gostilničarjem se priporoča za naročila Covacich.
50-36

Josip Urbančič, na vogalu ulice Via
Francesco priporoča vseh vrst žganja na drobno
in debelo. — Pristna tukajšnja in vnanja vina v
boteljah. — Suho meso, kranjske klobase, sir,
sladšice itd. 36-48

Ivan Valencič, Via nuova št. 39, pro-
nufakturnega blaga. Blago se dobiva iz prvih
vstrijskih tovarn. Cene nizke. 49-34

Drogerija
Arturo Fazzini v Trstu
Ulica Stadion 22 — Telefon 519.
Velika izbor mineralnih vod, zmlatih olj-
natih barv najfinijih vrsti; rdeče, rumene,
zeleno, višnjevo in črne po 28 novč. kilo.
Svinčnata belilo po 32 novč. kilo. Cinkovo
belilo najfinije po 40 novč. kilo. Razun tega
velika izbor barv na vodo in čopičev vsake
vrste ter po cenah, s kojimi ni mogoče
konkurirati. — Zaloga glasovitega krepila
od Kwizde (Korneuburger Viehnährpulver)
za živino. Zaloga mirodij, barv, zdravil;
zaloga žvepla in modro galice za rabo
pri trtah. Naročniki morejo brezplačno
uporabljati telefon. 23-50

Spretnega pisarja
veščega slovenskega, italijanskega in
nemškega jezika v govoru in pismu,
v sprejme takoj odvetnik **dr. Gustav**
Gregorin v Trstu. 3-3

DROGERIJA
na debelo in drobno
G. B. ANGELI
104-24 TRST 12-12
Corso, Piazza della Legna št., 1.
Odlikovana tovarna čopičev.
Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek.
Lak za kočije, z Angleskega, iz Francije
Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in
tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk
za parkete in pode.
MINERALNE VODE
iz najboljših znanih vrelcev kakor tudi romanj-
sko žveplo za žvepljanje trt.

Domače sredstvo, olajšujoče bolečine, ki je izkušeno
že mnogo let.
Kwizde III
fluid proti protinu.
Cena 1/1 steklenice 1 gld., 1/2 stek. 60 kr.
Pravo se dobiva v vseh lekarnah.
FRAN IV. KWIZDA
ces. kr. avstr. in kralj. rumenski dvorni založnik.
Okrožni lekar, Korneuburg pri Dunaju.

Krojaški mojster
FRAN INAMO

naznanja sl. slovenskemu občinstvu, da
je svojo delavnico preložil na **Corso**
št. 8 II. nadstr.
Zagotovljajoč ceno in točno po-
strežbo se priporoča najiskrenejše sl.
občinstvu.

Živic in družb.
(Schivitz & Comp.) 2
v TRSTU, ulica Zonta šte. 5,
priporočajo svoje mline in stiskalnice
ali preše za napravo vina, pumpe,
cevi, slamoreznice itd. — izdelujejo
vodovode, tvornice, mline in drugo.

Vozni listi in tovarni listi v
Ameriko.
Kraljevski belgijski poštni parobrod
„RED STEARN LINIE“ iz Antverpena
direktno v
New York & Philadelfijo
koncesijonovana črta, od o. avstrijske
vlade. Na vprašanja odgovarja točno: kon-
cesijonovani zastop 50-31
„Red Star Linie“
na Dunaju, IV Weyringergasse 17
ali pri
Josip-u Strasser-u
Speditionsbureau für die k. u. k. Staatsbahnen
in Innsbruck.

Kôtranove sladčice
katere izdeluje lekarničar
PRENDINI v Trstu
Telefon št. 334. 51-59
Velika poraba ki je dandanes v navadi
rabiti kôtranove izdelke prepričala me je,
da sem začel sam izdelovati iz pristnega
kôtranovega izvlečka iz Norveškega
izvratno sladčice podobne onim, ki dohajajo
iz inozemstva
Te sladčice imajo isto moč kakor kôtra-
nova voda in glavice (Kapsule), lažje se,
proživajo in prebavijo ter se prodajajo po
prav nizki ceni. Da se ogne ponarejanju
na onej plati vdobljeno ime izdelovatelja
Prendinija in na drugi besedo Catrame.
V Trstu se prodajajo v lekarnici Prendini
v škatljicah po 40 kr., prodajajo se tudi v
vseh večjih lekarnah v drugih deželah.

Javna zahvala.
Podpisana rodbina šteje si v dolžnost izreči tem potem vsem
svojim sorodnikom prijateljem posebno pa p. t. gosp. uradnikom
in gospem rudečega križa, ki so se vdeležili pogreba naše pre-
ljube sestre
Josipine Kanobel-ove
ter skazali nam s tem svoje prijazno sočutje in sožalje, svojo
najiskrenejšo zahvalo.
V Sežani, 17. septembra 1892.
Žalujoča rodbina
Kanobel-Gaberšček.

Gostilna s prenočišči „Alla
Nuova Abbodanza“
Via Torrente št. 15. (poleg obokov Chiozza
najosrednja lega v Trstu.)
Prostori so odprti in preskrbljeni s svežimi
jedili do 2 ur popolnosti. Izvrstna namizna in de-
sertna vina, izborna kuhinja, Dreherjevo pivo po
nizkih cenah. Jamčim za točno in vestno postrežbo
ter se priporočam blagovoljnemu naklonjenosti slav-
nega občinstva.
104-5
P. Favero.

Spomladansko zdravljenje
najboljše je s čajem iz tavzentroz (milefiori).
kri čisteče in neprekoaljivo sredstvo zoper pale-
nje v želodecu, hemoroidalne bolezni itd. — Zavi-
tek z navodom, za 12 dni zdravljenja, stane 50 kr.,
s pošto 5 kr. več. Čuvati se je ponarejenja zdravila.
Dobiva se v odlikovani lekarni 68-100
PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg.
Poštne pošiljave izvršujejo se neutogoma.

T. MAGRINI & C.
Zavod za glasovire.
12-12
Saloni: ULICA
Corso šte. 2
V TRSTU
Tvornica: ULICA
Alighieri št. 2
V TRSTU
priporočajo svoje nepresežne glasovire od 300 gld. naprej, narejeni v lastni
tovarni po najnovjših načrtih, kateri se odlikujejo po svoji zvočnosti — ka-
kor podolgasti klavirji — kakor tudi po lepodonečjem timbra ter imajo —
napram podolgastim klavirjem — prednost mehanike na dvojnato ponovitev,
katera jih učinja ugodne za učenje in to tembolj zato, ker jim njih moderna
konstrukcija v železu jamči, dolgo trpežnost kakor podolgati klavirji.
Zavod je tudi dobro preskrbljen z bogato zalogo glasovirov podolgastih, mej
katerimi se priporočajo osobito oni ugodno poznati iz dunajske tovarne: Erate
Productiv-Genossenschaft der Claviermacher.
Razprodaja — Menjalnica — Posojilnica — Uglasbilnica — Popraviljalnica.

Vsi stroji za kmetijstvo
vinarstvo in moštarstvo
mlatilnice,
čistilne mline za žito,
izbiralnice,
rezalnice za krmo,
mline za sadje,
tlačilnice za sadje,
tlačilnice za grozdje in vino,
kakor tudi vsakovrstne druge mašine in razni stroji za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo
itd. itd. nove izvrstne konstrukcije razpošilja najceneje
IG. HELLER, DUNAJ
2/2 Praterstrasse 78.
Ilustrovani katalogi in zahvalna pisma v hrvatskem, nemškem, italijanskem in slovenskem
jeziku se pošiljajo na željo zastoj in frankovano.
Stroji se dadó na poskušnjo — jamči se zanje — pogoji so ugodni.
1-20 Cene so se znova znižale!!! 14-20

Jak. Klemenc
TRST
Via S. Antonio št. 1.
Ob priložnosti, ko se odpre zimski doba, se
opozarja sl. občinstvu da smo dobili sledeče
vrste blaga: flanele, stoffe volnene za ženske
obleke, črni kašmir, stoffe za vaterprof, na-
glavne vezane robce, forstajn beli in v različ-
nih barvah, spodnja oblačila iz bombaza, in
iz volne, srajce „Jäger“. Posebno se priporo-
čam gospodičinam učiteljicam za šolskih roč-
nih del. 3-52

Velika 50 novčna loterija.
Glavni dobitok
75.000 goldinarjev
Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann,
Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.